

Міністерство освіти і науки України

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Затвержено

Вченою радою Національного
юридичного університету імені Ярослава
Мудрого (протокол № 11
від 27 травня 2016 року)

Введено в дію наказом

№ 119 від 30 травня 2016 року

Ректор Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

В.Я. Тацій
В.Я. Тацій

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти – доктор філософії –
із спеціальності 082 «Міжнародне право»

Харків - 2016

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктор філософії – зі спеціальності 082 «Міжнародне право» у галузі наук 08 «Право» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

Укладачі програми:

Керівник проектної групи:

Стешенко В.М. – кандидат юридичних наук, доцент;

Проектна група:

Яковюк І.В. – доктор юридичних наук, професор;

Буроменський М.В. – доктор юридичних наук, професор;

Тарасов О.В. – доктор юридичних наук, доцент;

Сенаторова О.В. – кандидат юридичних наук, доцент;

Трагнюк О.Я. – кандидат юридичних наук, доцент;

Анакіна Т.М. – кандидат юридичних наук, доцент;

Шуміло І.А. – кандидат юридичних наук, доцент;

Білоусов Є.М. – кандидат юридичних наук, доцент.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

А. ОСВІТНЯ СКЛАДОВА

I. НОРМАТИВНА ПІДГОТОВКА

II. ПРОФЕСІЙНА НАУКОВА ПІДГОТОВКА

III. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

IV. ВАРІАТИВНА ПІДГОТОВКА (ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ АСПРАНТА)

Б. ПРАКТИЧНА (ПРОФЕСІЙНО-НАУКОВА) СКЛАДОВА

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ)

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Метою освітньо-наукової програми є забезпечення оволодіння аспірантами Університету третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, відповідно до восьмого кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра.

Освітньо-наукова програма передбачає надання здобувачам освітньо-наукового рівня в аспірантурі необхідних навичок для здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатній для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Освітньо-наукова програма включає наступні розділи:

А. Освітня складова (56 кредитів ECTS)

- цикл нормативної підготовки
- цикл професійної наукової підготовки
- цикл практичної підготовки
- цикл дисциплін вільного вибору аспіранта

Б. Практична (професійно-наукова) складова

Освітньо-наукову програму розроблено відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ.

А. ОСВІТНЯ СКЛАДОВА

І. Нормативна підготовка

Цикл нормативної підготовки спрямований на надання аспірантам оптимальних знань та навичок, необхідних для здійснення молодими вченими професійного наукового пошуку (в т.ч. з використанням іноземної мови) та синтезу виважених обґрунтованих ідей.

У межах Тематичного блоку I «Цикл нормативної підготовки» вивчаються такі дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
1.	Іноземна мова	10	300	200	100	залік, іспит
2.	Філософія	8	240	120	120	іспит
3.	Організація та методологія наукових досліджень	8	240	120	120	залік, іспит
Загалом по блоку I		26	780	440	340	

II. Професійна наукова підготовка

Тематичний блок «Професійна наукова підготовка» спрямований на надання аспірантам глибоких доктринальних знань в галузі права і вироблення необхідних вмінь та навиків самостійної наукової діяльності, продукування нових ідей в сфері публічного і приватного права.

У межах Тематичного блоку II «Професійна наукова підготовка» вивчаються такі дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
1.	Актуальні проблеми міжнародного публічного права	15	450	150	300	залік, іспит
Загалом по блоку II		15	450	150	300	

III. Практична підготовка

Блок «Практична підготовка» у формі асистентської педагогічної практики є складовою частиною професійної підготовки аспірантів і визначальним етапом їх практичної підготовки до науково-педагогічної діяльності. Основною метою даної педагогічної практики є вироблення і закріплення педагогічних навичок, вдосконалення знань, необхідних для роботи у вищих навчальних закладах, формування вмінь застосувати їх у навчально-виховному процесі під час виконання функцій викладача.

У межах Тематичного блоку III «Практична підготовка» аспіранти проходять асистентську педагогічну практику:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
1.	Педагогічна практика	1	30			залік (захист практики)
Загалом по блоку III		1	30			

IV. Варіативна підготовка (цикл дисциплін вільного вибору аспіранта)

Варіативна підготовка освітньо-наукової програми формується з урахуванням сучасних вітчизняних та світових тенденцій розвитку правових засобів регулювання та охорони суспільних відносин, особливостей регіону та індивідуальних освітніх запитів аспірантів. Варіативна складова створює передумови для відображення у змісті освітньо-наукової програми особливостей вузькопрофільної підготовки в межах обраних дисциплін, а головне – для диференціації та індивідуалізації підготовки аспірантів.

Варіативна частина освітньо-наукової програми включає в себе 17 навчальних дисциплін, з яких аспірант обирає для навчання одну.

У межах Тематичного блоку IV «Дисципліни вільного вибору аспіранта» вивчаються такі дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
1.	Актуальні проблеми права Європейського Союзу	14	420	140	280	залік, іспит
2.	Актуальні проблеми міжнародного приватного права	14	420	140	280	залік, іспит
Загалом по блоку III		14	420	140	280	

Б. ПРАКТИЧНА (ПРОФЕСІЙНО-НАУКОВА) СКЛАДОВА

Цикл практичної (професійно-наукової) підготовки включає в себе власне роботу аспіранта над дисертацією, підготовку виступів на наукових семінарах та «круглих столах», написання наукових статей і тез конференцій, публікації в міжнародних виданнях, тобто всі можливі види наукової діяльності, в яких аспірант реалізовує набуті знання, вміння та навички у практичній науковій роботі.

У межах блоку «Практична (професійно-наукова) складова» здійснюється:

- робота над дисертацією на здобуття ступеня доктора філософії з права та її захист у спеціалізованій вченій раді;
- написання наукових публікацій (у т.ч. в міжнародних виданнях);
- участь у наукових семінарах, конференціях, «круглих столах» тощо.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ)

Іноземна мова

Статус: дисципліна нормативної підготовки

Семестр: 1-3

Мета: розвиток знань, умінь та навичок усіх видів мовлення для опанування такого рівня знань, який забезпечить досягнення необхідної для фахівця комунікативної спроможності у сферах академічного і професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Коротка характеристика: теоретичні засади нормативності іноземної мови: граматичні форми, явища та конструкції, характерні для граматики іноземної мови у межах програми: фонетика, орфографія, морфологія, синтаксис та лексичний склад мови, різні види мовних засобів, характерних для усного та писемного мовлення.

Результати навчання: аспірант повинен знати:

граматичні структури, що є необхідними для гнучкого вираження відповідних функцій та понять, а також для розуміння і продукування широкого кола текстів в академічній та професійній сферах; правила синтаксису, щоб дати можливість розпізнавати і продукувати широке коло текстів в академічній та професійній сферах; мовні форми, властиві для офіційних та розмовних реєстрів академічного і професійного мовлення; широкий діапазон словникового запасу (у тому числі термінології), що є необхідним в академічній та професійній сферах

уміти:

розуміти, які ключові цінності, переконання та поведінка в академічному і професійному середовищі України відрізняються при порівнянні однієї мовної культури з іншими; розуміти різні корпоративні культури в конкретних мовних професійних контекстах і те, яким чином вони співвідносяться одна з одною; застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі; належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденних ситуаціях, а також знати правила мовної взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації.

Методи оцінювання: бали за різні види роботи (за практичні завдання, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

Мови викладання: англійська, французька.

Обсяг: всього – 300 год., лекції – 10 год., практичні – 190 год., самостійна робота – 100 год.

Форма контролю: залік, іспит.

Філософія

Статус: дисципліна нормативної підготовки

Семестр: 1-2

Мета: оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; надання фундаментальних філософських знань для реалізації світоглядної, методологічної, аксіологічної та культурологічної функцій філософії, усвідомлення цінності духовної культури, її єдності й цілісності на підставі вивчення багатства світової філософії, творчого аналізу сучасної філософської літератури з актуальних проблем, які стоять перед людством, забезпечення глибокого розуміння специфіки філософського осмислення соціокультурних феноменів, формування високої світоглядно-методологічної культури дослідника.

Коротка характеристика: коло проблем філософії, її зміст, функції та роль у суспільстві; історія філософії як основа філософсько-методологічної культури дослідника: основні напрямки, течії та школи в історії філософії; розвиток філософської та філософсько-правової думки в Україні; сучасні світова та вітчизняна філософія та філософія права; філософський зміст проблеми буття, онтологія; проблема свідомості у філософії; гносеологічна функція філософії: сутність і структура пізнавального процесу, епістемологія; концепції розвитку світу, людини, пізнання, типи діалектики, її зміст і функції; філософське розуміння суспільства; людина як предмет філософського аналізу, правова людина, особистість і суспільство; світ цінностей; сенс і спрямованість історії, глобальні проблеми сучасності.

Результати навчання: аспірант повинен

знати:

головні проблеми та ідеї сучасної світової й вітчизняної філософії, історію їх становлення, основні парадигми філософствування; основні закони, категорії, поняття і принципи філософії, особливості їх виявлення в житті суспільства; основні категорії, поняття й концепції онтології, антропології, аксіології та гносеології (епістемології), особливості їх виявлення в житті суспільства і юридичній практиці; шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки з сучасними соціальними і правовими проблемами; функції філософії у соціальному, науковому та практичному пізнанні; умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури; філософські проблеми права в сучасному суспільстві; умови формування автономної особистості як в інформаційному суспільстві, її свідомості.

уміти:

самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі “людина – світ” у їх діалектичному взаємозв'язку та з урахуванням змін, що відбуваються у світі й країні; критично оцінювати соціальні процеси, правові, політичні, економічні, історичні, екологічні, культурні, соціально-психологічні явища й події; формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію; володіти методологією наукового пізнання,

творчої діяльності, застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації.

Мова викладання: українська.

Обсяг: усього – 240 год., лекції – 100 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю: залік, іспит.

Організація та методологія наукових досліджень

Статус: дисципліна нормативної підготовки

Семестр: 2-3

Мета: оволодіння універсальними навичками дослідника; засвоєння знань про науку, відомостей про стан сучасної науки; формування уявлень про організацію та методологію наукових досліджень; отримання навичок застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності; засвоєння знань з педагогіки та психології вищої школи, знань про організацію та проведення навчальних занять; засвоєння методики інформаційного пошуку і роботи з бібліотечними ресурсами; підвищення рівня мовленнєвої культури науковців-юристів; оволодіння стійкими навичками лінгвістичного обґрунтування використання наукової термінології відповідно до умов і вимог конкретних ситуацій; набуття навичок оформлення та презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою.

Коротка характеристика: наука як вид пізнавальної діяльності та соціальний інститут; фундаментальні та прикладні дослідження; пізнання і його види, основні положення, принципи та особливості наукового пізнання; рівні наукового пізнання; логіка наукового дослідження та його етапи; поняття та різновиди наукових публікацій, методика та інформаційна складова їх підготовки; інформаційний пошук і бібліотечні ресурси; інформаційно-комунікаційні технології у наукових дослідженнях; етапи підготовки наукового дослідження; емпірична база правового дослідження; усне і писемне наукове мовлення, види, науковий стиль, властивості і структура наукових текстів; плагіат та його правові наслідки; загальна характеристика дисертації, структурні елементи її тексту; мова та стиль дисертації; форми посилання у дисертації, вимоги до оформлення списку літератури; автореферат дисертації: структура та формальні вимоги, розсилка автореферату; основні стадії захисту дисертації, процедура прилюдного захисту; оформлення документів атестаційної справи; педагогіка і психологія вищої школи: понятійно-категоріальний апарат, завдання, функції; зміст вищої освіти як соціального інституту, моделі і технології викладання у вищій школі; новітні інформаційні технології в освіті і науці

Результати навчання: аспірант повинен

знати:

головні проблеми та ідеї сучасної гносеології й епістемології; шляхи наукового пізнання світу, функціонування наукового знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки з сучасними соціальними і правовими проблемами; наукову термінологію й основні методи наукових досліджень; основні методологічні принципи наукового дослідження (об'єктивності, сутнісного аналізу, єдності логічного та історичного, концептуальної єдності); принципи системного підходу й системного аналізу як методологічної бази наукових досліджень; теоретико-методологічні, методичні та організаційні аспекти здійснення науково-дослідницької діяльності; вимоги до наукових проєктів та технологій їх виконання; головні категорії, властивості, структуру, мовні засоби наукового тексту, основи майстерності презентації результатів наукового дослідження; методологічні й методичні підходи до організації та управління науково-педагогічною діяльністю; зміст основних педагогічних технологій; основні показники і критерії оцінювання якості компетентностей студентів; принципи і способи запобігання та розв'язання конфліктів у педагогічному і науковому середовищі;

уміти:

застосовувати конкретні методи й технології дослідження соціально-правових систем і процесів; самостійно освоювати нові методи наукових досліджень; самостійно здобувати й використовувати у практичній діяльності нові знання; здійснювати інформаційний пошук і працювати з бібліотечними ресурсами; застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у наукових дослідженнях; володіти навичками публічної й наукової мови; методологічно й філологічно грамотно оформляти результати досліджень, писати відгуки і рецензії на наукові роботи; визначати перспективні напрямки наукових досліджень у предметній сфері професійної діяльності; адаптувати сучасні досягнення науки і наукомістких технологій до науково-дослідного процесу; розробляти науково-методологічний апарат і програму наукового дослідження; застосовувати сучасні методи наукового дослідження у предметній сфері; осмислювати і критично аналізувати наукову інформацію, удосконалювати і розвивати свій науковий потенціал; володіти новітніми технологіями педагогічної майстерності; застосовувати навички комунікативної взаємодії у науковому й освітянському середовищі; запобігати виникненню конфліктів з колегами (науковцями, викладачами) та студентами.

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації.

Мова викладання: українська.

Обсяг: усього – 240 год., лекції – 70 год., семінари – 50 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю: залік, іспит.

Актуальні проблеми міжнародного публічного права

Статус: дисципліна професійної наукової підготовки (обов'язкова).

Семестр: 1-2

Мета: розширення та поглиблення знань у аспірантів.

Коротка характеристика: Історія розвитку міжнародного права: проблеми дослідження. Поняття й особливості міжнародного публічного права. Система, норми та джерела міжнародного права. Сучасні проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного (національного) права. Суб'єкти міжнародного права. Актуальні проблеми правонаступництва у сучасному міжнародному праві. Співвідношення міжнародного правопорядку та сфери невід'ємних суверенних прав держави. Реалізація права народів на самовизначенню право міжнародних договорів. Сучасні проблеми міжнародно-правового регулювання статусу територій. Дипломатичні і консульські імунітети і привілеї. Роль міжнародних організацій у забезпечення ефективного функціонування міжнародної системи. Міжнародно-правові проблеми захисту прав людини на сучасному етапі. Міжнародне гуманітарне право. Актуальні проблеми міжнародного кримінального права. Проблеми міжнародно-правового регулювання відносин, що виникають в період збройних конфліктів. Проблемні аспекти розвитку окремих галузей міжнародного права. Удосконалення сучасних механізмів (засобів) вирішення міжнародних спорів. Розвиток регіональних міжнародних судових органів.

Результати навчання: аспірант повинен:

знати:

основні принципи міжнародного права; види джерел міжнародного права та проблеми розширення джерел, на основі яких суб'єкти міжнародного права виконують свої зобов'язання; основні інститути і галузі міжнародного права; теорії та способи взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права та їх сучасні інтерпретації; особливості договірної природи міжнародного права; порядку діяльності консульських і дипломатичних установ, імунітетів та консульських і дипломатичних посадових осіб і членів їх сімей; підстави і способи зміни державної території; міжнародно-правовий статус Арктики, Антарктики, міжнародних річок, проток і каналів, міжнародно-правовий режим морських просторів; міжнародно-правовий режим повітряного простору; правила польотів у повітряному просторі держав і в міжнародному повітряному просторі; міжнародно-правовий режим космічного простору і небесних тіл; правові основи космічної діяльності; міжнародно-правові акти, спрямовані на захист навколишнього; шляхи і засоби запобігання, подолання та вирішення міжнародно-правових проблем глобального характеру, що негативно відбиваються на міжнародному правопорядку; міжнародні механізми захисту прав людини; підстави міжнародної відповідальності; підстави, що виключають протиправність діяння; порядок притягнення до міжнародної відповідальності; основи міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби зі злочинністю;

екстрадиція; головні дискусійні питання у розвитку сучасного міжнародного права; основні теоретичні та практичні підходи до вирішення проблеми дієвості міжнародного права.

уміти:

працювати з міжнародно-правовими джерелами; оперувати основними міжнародно-правовими термінами і поняттями; юридично грамотно тлумачити нормативний матеріал; проводити порівняльно-правовий аналіз міжнародно-правових документів; сформулювати і пропонувати шляхи вдосконалення національних правових систем щодо імплементації міжнародних зобов'язань держав у національну правову систему; аргументовано висловлювати свою точку зору з міжнародно-правової проблематики; виявляти закономірності розвитку міжнародного права; виявляти можливі рішення міжнародно-правових проблем; застосовувати міжнародно-правові норми на практиці для захисту прав і свобод особи (підготовка аналітичних висновків, позовів до міжнародних судів, звернень до міжнародних органів).

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації

Методи оцінювання: бали за різні види роботи (за виконання практичних завдань, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо)

Мова викладання: українська

Обсяг: всього – 450 год., лекції – 100 год., семінарські – 50 год., самостійна робота – 300 год.

Форма контролю: залік, іспит.

Педагогічна практика

Статус: цикл практичної підготовки.

Семестр: 4.

Мета: поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, застосувати їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики; формування психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи; вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання; формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією; виховання досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

Коротка характеристика: на першому етапі аспіранти знайомляться з системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, готують власний графік проведення занять та інформують керівників практики.

Другий (основний етап) практики включає підготовку планів-конспектів навчальних занять та їх методичного забезпечення. Аспірантами проводяться заняття згідно з встановленим графіком. На заняттях аспірантів повинні бути присутні викладачі – керівники практики, а також однокурсники (рекомендовано). Після кожного проведеного аспірантом заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявляти переваги й недоліки проведеного заняття. На третьому, заключному етапі практики студенти готують звіт про практику і захищають його.

Результати практичної підготовки: аспірант повинен

знати:

порядок навчально-методичної та наукової роботи кафедри, на якій проводиться практика; програмно-методичне забезпечення навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття; специфіку методики роботи викладачів; психологічні, вікові та індивідуальні особливості студентів групи, де будуть проводитися навчальні заняття, стан їх успішності; особливості організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, інтереси й уподобання їх щодо виховної і позааудиторної роботи;

уміти:

розробити розгорнутий план-конспект практичного чи семінарського, або лабораторного заняття чи лекції з навчальної дисципліни відповідно до робочої навчальної програми; взяти участь в обговоренні заняття своїх колег, написати аналіз (рецензію) цього заняття; правильно і ефективно провести заняття будь-якого виду з урахуванням особливостей аудиторії.

Методи викладання: відвідування занять викладачів кафедри, асистентське проведення занять.

Методи оцінювання: бали згідно з програмою педагогічної практики.

Мова викладання: українська.

Тривалість: всього – 60 год.

Форма контролю: залік, захист практики.

Актуальні проблеми права Європейського Союзу

Статус: дисципліна вільного вибору аспіранта

Семестр: 3-4

Мета: розширення та поглиблення знань у аспірантів

Коротка характеристика: Об'єднана Європа: основні етапи інтеграції. Правовий статус Європейського Союзу, проблеми визначення правосуб'єктності ЄС. Правовий порядок ЄС як особлива правова система, її співвідношення з міжнародним правом і національним правом держав-членів. Інституційний механізм Європейського Союзу. Правові засади компетенції ЄС. Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС. Законодавчий процес в ЄС. Судова система ЄС. Правові механізми захисту права Європейського Союзу. Правовий статус фізичних та юридичних осіб в Європейському Союзі. Міграційне право ЄС. Членство в Європейському Союзі. Правові відносини ЄС з третіми країнами. Правове регулювання співробітництва України та ЄС. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Результати навчання: аспірант повинен:

знати:

історію європейської інтеграції; основні концепції європейської інтеграції; етапи розвитку європейської інтеграції від економічної до політичної, її суперечності та труднощі; етапи розширення ЄС та їх особливості; критерії та процедуру вступу до ЄС; призупинення та припинення членства в ЄС; підстави поділу компетенції ЄС на види; особливості реалізації державного суверенітету в умовах інтеграційних процесів; систему джерел права ЄС; особливості правової системи ЄС; організаційну побудову та механізм функціонування Суду ЄС; засади побудови й функціонування внутрішнього ринку ЄС; тенденції розвитку європейської інтеграції на сучасному етапі; основні положення Угоди про асоціації між Україною і ЄС, особливості їх імплементації у внутрішнє право України; перспективи та наслідки європейської інтеграції для державно-правового розвитку України.

уміти:

оперувати системними знаннями про історію створення Європейського Союзу та тенденції його розвитку; здійснювати періодизацію історії європейської інтеграції за різними критеріями; визначати правову природу Європейського Союзу; застосовувати принципи права ЄС для розкриття специфіки організації та функціонування інституційної системи ЄС; оцінювати стан готовності держави до набуття членства в ЄС; визначати наявність достатніх підстав для призупинення членства в ЄС; орієнтуватися у процедурі припинення членства в ЄС; визначати повноваження ЄС і його держав-членів в рамках відповідних видів компетенції; визначати вплив європейських інтеграційних процесів на суверенітет держав – членів ЄС, країн – кандидатів на вступ до ЄС та держав – сусідів ЄС на різних етапах інтеграційного процесу; орієнтуватися в інституційній структурі ЄС, принципах взаємодії інститутів та органів ЄС між собою; визначати правовий статус держав-членів ЄС, країн-кандидатів та держав-сусідів; визначати сфери правового регулювання, що віднесені до відповідного виду компетенції ЄС; аналізувати і тлумачити установчі договори та інші нормативно-правові акти ЄС; орієнтуватися у механізмі функціонування Суду ЄС; самостійно оцінювати причини і наслідки процесів поглиблення європейської інтеграції та розширення ЄС; аналізувати правові та інституційні виміри співробітництва України та ЄС; застосовувати механізми адаптації законодавства України до законодавства ЄС; розробляти і впроваджувати європейську політику України у відповідності до завдань, передбачених Угодою про асоціацію, Угодою про реадмісію та іншими угодами, укладених між Україною та ЄС.

Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні консультації.

Методи оцінювання: бали за різні види роботи (за виконання практичних завдань, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

Мова викладання: українська.

Обсяг: всього – 420 год., лекції – 90 год., семінарські – 50 год., самостійна робота – 280 год.

Форма контролю: залік, іспит.

Актуальні проблеми міжнародного приватного права

Статус: дисципліна вільного вибору аспіранта

Семестр: 3-4

Мета: розширення та поглиблення знань у аспірантів

Коротка характеристика: Місце міжнародного приватного права в системі права; Різноманітні теоретичні підходи до вивчення феномену міжнародного приватного права; Континентальна традиція МПрП; Англо-американські теорії МПрП; Міжнародне приватне право у змішаних правових системах; Тенденції розвитку колізійних норм у сучасному міжнародному приватному праві; Еволюція колізійного права; Суб'єкти міжнародного приватного права; Тенденція відділення державної приналежності юридичної особи в умовах експерту капіталу; Транснаціональні корпорації: оформлення економічної єдності юридичною множинністю; Розвиток законодавства про імунітет держав; Проблеми застосування права «невизнаних» держав до праводносин з іноземним елементом; Право власності в МПрП та регулювання націоналізації в міжнародному приватному праві. Проблеми визначення права, застосовного до правочинів; Автономія волі сторін; Lex mercatoria: проблеми вибору ненаціонального права; Судова практика правової кваліфікації угод та інших дій, вчинених в обхід закону; Особливості визначення належного до застосування права міжнародним комерційним арбітражем; Тенденція диверсифікації колізійного регулювання у позадоговірних зобов'язаннях; Розрахункові відносини в міжнародному приватному праві; Визнання іноземного банкрутства в міжнародному приватному праві; Міжнародне приватне право ЄС.

Результати навчання: аспірант повинен

знати:

зміст основних теоретичних концепцій МПрП; основні тенденції розвитку МПрП; фундаментальні поняття та категорії науки МПрП, необхідні для поглибленого осмислення сучасних тенденцій економіко-правового розвитку України та іноземних держав; фактори та умови, що визначають генезу галузей та інститутів МПрП; основні характеристики зарубіжного МПрП; «наднаціональне» інтеграційне законодавство ЄС та міжнародно-правові акти, що регулюють міжнародні приватні відносини в ЄС; стан розробки ключових проблем МПрП у науковій літературі.

уміти:

оцінювати різноманітні теоретичні підходи щодо правового регулювання міжнародних приватних відносин; використовувати отримані правові знання для вирішення практичних проблем в міжнародній економічній діяльності із застосуванням сучасних технологій; аналізувати та оцінювати правову ситуацію, що склалася у різних сферах регулювання МПрП, насамперед, у міжнародній економічній діяльності інтеграційного характеру.

Види навчальних занять: лекції, семінари, індивідуальні консультації.

Методи оцінювання: бали за різні види роботи (за виконання практичних завдань, самостійну роботу, поточні контрольні роботи тощо).

Мова викладання: українська.

Обсяг: всього – 420 год., лекції – 90 год., семінарські – 50 год., самостійна робота – 280 год.

Форма контролю: залік, іспит.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ)

Робота над дисертацією

Практична складова освітньо-наукової програми (робота над дисертацією, участь у наукових заходах, написання статей тощо) включає в себе декілька етапів.

Перший етап

Визначення та формулювання теми дисертації. Обговорення її з науковим керівником. Виступ з обґрунтуванням актуальності обраної теми дослідження та затвердження її на засіданні відповідного наукового підрозділу. Виступ з обґрунтуванням актуальності обраної теми дослідження та затвердження її на засіданні Вченої ради. Опрацювання та аналіз доробків з проблем дослідження, що складатиме концептуальну основу дисертаційної роботи. Підготовка до обговорення першого варіанту першого розділу дослідження на засіданні відповідного наукового підрозділу.

Другий етап

Виступ на предмет звітування про результати дослідження. Обговорення першого варіанту першого розділу роботи на засіданні відповідного наукового підрозділу. Продовження розробки теоретичних та методичних аспектів дослідження, висунення робочих гіпотез дослідження та їхня аналітично-експериментальна перевірка, корекція дослідницьких методик. Підготовка до обговорення на засіданні кафедри першого варіанту другого розділу дослідження.

Третій етап

Виступ на предмет звітування про результати дослідження. Обговорення варіанту другого розділу дисертаційної роботи на засіданні відповідного наукового підрозділу. Аналітично-експериментальна перевірка висунутих гіпотез та концептуальних положень дослідження. Підготовка до обговорення на засіданні відповідного наукового підрозділу першого варіанту третього розділу дослідження.

Четвертий етап

Виступ на предмет звітування про результати дисертаційного дослідження. Обговорення варіанту третього розділу дисертаційної роботи на засіданні відповідного наукового підрозділу. Аналіз результатів дослідження, перевірка одержаних результатів щодо їхньої статистичної значущості, коригування змісту концептуальних положень. Обговорення та затвердження остаточного варіанту дисертаційної роботи на засіданні відповідного наукового підрозділу. Підготовка автореферату дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційного дослідження згідно з вимогами ВАК України. Попередній розгляд дисертації на засіданні відповідного наукового підрозділу. Подання дисертації до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Профіль
освітньо-наукової програми
треть (освітньо-науковий) ступінь вищої освіти – доктор філософії
082 «Міжнародне право»

Тип та обсяг програми	Освітньо-наукова, з них 56 кредитів – освітня складова	
Вищий навчальний заклад	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого	
Акредитуюча інституція	Національна агенція забезпечення якості вищої освіти	
Рівень програми, тип диплому	FQ-ЕНЕА – третій цикл, QF-LLL 8 рівень, НРК – 3 рівень, диплом одиничний	
Спеціальність	082 « Міжнародне право»	
Кваліфікація	Доктор філософії з права	
A	Ціль програми	
	Сформувати в здобувачів наукові компетентності в міжнародних публічних і міжнародних приватних галузях юриспруденції (на базі набутих академічних знань і вмінь), необхідні для здійснення правотворчої, правозастосовчої, експертно-консультаційної та організаційно-управлінської діяльності.	
B	Характеристика програми	
1	Предметна область, напрям	Дисципліни загальної підготовки; дисципліни професійної наукової підготовки (в т.ч. за вільним вибором здобувача): філософія, іноземна мова, організація та методологія наукових досліджень; дисципліни професійного наукового спрямування; дисципліни за вибором аспіранта.
2	Фокус програми	Загальна програма: Міжнародне право . Акцент на здобутті теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі міжнародного публічного, міжнародного приватного права та права Європейського Союзу, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
3	Орієнтація програми	Програма орієнтується на новітні наукові дослідження та нормативне забезпечення правового регулювання найбільш важливих суспільних відносин.
4	Особливості програми	Програма сприяє перспективі підготовки фахівців, які володіють глибокими теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками.
C	Працевлаштування та продовження освіти	
1	Працевлаштування	Вищі навчальні заклади, органи Міністерства зовнішніх справ України; представництва міжнародних організацій в Україні та міжнародних юридичних компаній в Україні; підприємства з іноземним капіталом; міжнародні та національні судові органи; правоохоронні

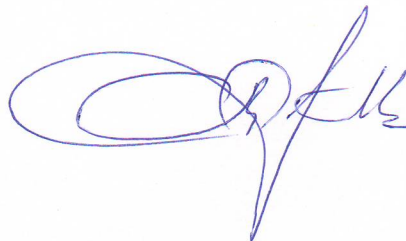
		органи України (СБ України, Генеральна прокуратура України, Національне бюро Інтерполу в Україні тощо); адвокатура; державна служба і робота в органах місцевого самоврядування.
2	Продовження освіти	Можливість навчатися за програмами другого наукового ступеня (доктора наук). Є доступними окремі дослідницькі стипендії, що містять додатковий освітній компонент.
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	Стиль навчання – активний, що дає можливість здобувачу обирати предмет та організувати свій час. Форми проведення занять: лекції, семінарські, практичні заняття, колоквиуми, дебати, вокшопи, самостійна робота.
2	Система та методи оцінювання	100 - бальна шкала оцінювання. Оцінюються усні виступи, наукові доповіді, вирішення практичних завдань, моделювання ситуацій, підготовка письмових правозастосовних документів, тестова перевірка знань. Підсумкове оцінювання: усні та письмові іспити, заліки.
E	Програмні компетентності	
1	Загальні	Здатність застосувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної діяльності; здатність використовувати іншомовну літературу в професійній сфері; навички роботи в комп'ютерних мережах, збір, аналіз та управління інформацією, навички використання програмних засобів; володіння навичками ділового спілкування рідною та іноземними мовами на високому професійному рівні, знання та розуміння наукової правничої термінології; здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до етичних мотивів; здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, вчасно подавати результат.
2	Фахові	здатність до досягнення доктринальних підходів стосовно вирішення складних міжнародно-правових проблем; готовність використовувати професійно профільовані знання й уміння в сфері міжнародного права у практичній діяльності; орієнтація в інституційних механізмах міжнародних організацій, об'єднань, союзів, конференцій тощо; здатність до визначення правової природи міждержавних інтеграційних об'єднань; здатність оцінювати вплив міжнародно-правових явищ і процесів на стан і перспективи розвитку національної безпеки і оборони держави; здатність прогнозувати розвиток міжнародного права; здатність займати власну позицію в дискусіях щодо міжнародно-правових питань і відстоювати її; навички роботи з інформаційними системами для

		<p>аналізу міжнародно-правових явищ і процесів, зокрема міжнародних конфліктів;</p> <p>навички підготовки одноособових і групових аналітичних звітів та прогнозів з міжнародно-правових питань;</p> <p>здатність до розробки проектів міжнародно-правових актів;</p> <p>здатність професійного тлумачення міжнародно-правових норм з метою їх практичного застосування;</p> <p>спроможність застосовувати міжнародно-правові норми в рамках національного правопорядку України;</p> <p>здатність розуміти специфіку співвідношення і взаємодії міжнародного, європейського та національного права;</p> <p>здатність виявляти і розв'язувати колізії між різними джерелами міжнародного права;</p> <p>здатність розуміти природу прав людини та основоположних свобод та специфіку їх міжнародно-правового захисту;</p> <p>здатність використовувати сучасні міжнародно-правові механізми захисту прав людини на універсальному, регіональному міжнародних рівнях;</p> <p>здатність застосовувати правила юридичної техніки у професійній діяльності юриста-міжнародника;</p> <p>володіння культурою усної і письмової професійної мови; вміння грамотно викладати свої думки, вміти аргументовано презентувати свою точку зору.</p>
F	Програмні результати навчання	
	<p>Знання.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наявність поглиблених наукових та практичних знань про особливості новітніх теорій, концепцій, підходів щодо розуміння сутності базових категорій міжнародного публічного та міжнародного приватного права, а також права ЄС, вивчення системи міжнародно-правового регулювання відносин, що складаються у сфері здійснення та захисту майнових та особистих немайнових прав фізичних та юридичних осіб, розвиток навичок юридично грамотного застосування правових норм; ▪ теорії та способи взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права та їх сучасні інтерпретації; ▪ особливості договірної природи міжнародного права; ▪ підстави і способи зміни державної території; ▪ шляхи і засоби запобігання, подолання та вирішення міжнародно-правових проблем глобального характеру, що негативно відбиваються на міжнародному правопорядку; ▪ міжнародні механізми захисту прав людини; ▪ підстави міжнародної відповідальності; підстави, що виключають протиправність діяння; ▪ порядок притягнення до міжнародної відповідальності; ▪ основи міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби зі злочинністю. <p>Вміння.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ застосовувати теоретичні знання у сфері міжнародного публічного і 	

Вміння.

- застосовувати теоретичні знання у сфері міжнародного публічного і міжнародного приватного права у власній науково-дослідній та практичній діяльності; оперувати базовою термінологією та категоріальним апаратом міжнародного публічного і міжнародного приватного права, а також права ЄС; орієнтуватися у системі міжнародного публічного та міжнародного приватного права, а також права ЄС та визначати тенденції його розвитку; давати правову оцінку міжнародним правовідносинам;
- працювати з міжнародно-правовими джерелами; а також джерелами права ЄС;
- проводити порівняльно-правовий аналіз міжнародно-правових документів;
- сформулювати і пропонувати шляхи вдосконалення національних правових систем щодо імплементації міжнародних зобов'язань держав у національну правову систему;
- застосовувати міжнародно-правові норми на практиці для захисту прав і свобод особи;
- продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності
- застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності
- проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

Керівник проектної групи

В.М. Стешенко